

O potrzebie kreatywności w dzisiejszej szkole

Ryszarda Kryczka
ZS-P w Czerminie
r.kryczka@ckp.edu.pl

Czym jest kreatywność?

Kreatywność - określa pewien sposób myślenia i działania. Na pewno jest on oryginalny, niezbyt powszechny, będący sposobem poszukiwań również w obszarze nauk humanistycznych, nie zawsze prowadzi do sukcesu.

Kreatywność jest zdolnością człowieka do tworzenia wytworów nowych i wartościowych, cenniejszych od tych, które do tej pory opracował.

Składa się na nią:

1) wiedza:

- a) świadomość znaczenia postawy kreatywnej w obliczu nowych wyzwań,
- b) znajomość elementów, które wyróżniają postawę kreatywności,
- c) znajomość czynników rozwijających i ograniczających kreatywność,
- d) wiedza na temat metod i zasad ukierunkowanych na rozwijanie kreatywność.

2) umiejętności:

- a) płynność, oryginalność, swoboda myślenia,
- b) umiejętność krytycznej oceny pomysłów,
- c) sprawność w wykorzystaniu strategii twórczych w praktyce,

3) postawy:

- a) gotowość ponoszenia ryzyka schematów (społecznych, poznawczych, myślowych),
- b) otwartość na nowe problemy,
- c) odporność na krytykę i konstruktywne wykorzystanie informacji zwrotnych płynących z otoczenia.

Jakiego nauczyciela można nazwać twórczym?

Cechy osoby ceniącej twórcze działania:

1. Otwartość.
2. Niekonwencjonalność.
3. Elastyczność.
4. Wrażliwość.

5. Odporność na poczucie zagrożenia.
6. Motywacja do sukcesu.
7. Odwaga stawiania pytań.
8. Obiektywność.

W jaki sposób kształtować kreatywność u uczniów?

Aby rozwijać, a nie hamować kreatywność u uczniów, nauczyciel powinien kierować się zasadami, które opracował E.P. Torrance:

1. Cenić myślenie twórcze, gdyż dzieci uczą się szybciej tego, co się u nich ceni.
2. Zachęcać do manipulowania przedmiotami, co jest podstawą innowacyjności.
3. Uwrażliwiać dzieci na bodźce istniejące w otoczeniu, dzięki czemu zdobędą dużą ilość informacji, stanowiących niezbędne tworzywo twórczości.
4. Strzec przed narzucaniem sztywnych schematów - wolność, swoboda działania, możliwość wyboru, to istotne elementy twórczości.
5. Wspierać innowacyjne uczenie się przez dzieci i młodzież.

Jakie ćwiczenia rozwijają kreatywność podczas lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie?

3) postawy:

- a) gotowość ponoszenia ryzyka schematów (społecznych, poznawczych, myślowych),
- b) otwartość na nowe problemy,
- c) odporność na krytykę i konstruktywne wykorzystanie informacji zwrotnych płynących z otoczenia.

Jakiego nauczyciela można nazwać twórczym?

Cechy osoby ceniącej twórcze działania:

1. Otwartość.
2. Niekonwencjonalność.
3. Elastyczność.
4. Wrażliwość.
5. Odporność na poczucie zagrożenia.
6. Motywacja do sukcesu.
7. Odwaga stawiania pytań.
8. Obiektywność.

W jaki sposób kształtować kreatywność u uczniów?

Aby rozwijać, a nie hamować kreatywność u uczniów, nauczyciel powinien kierować się zasadami, które opracował E.P. Torrance:

1. Cenić myślenie twórcze, gdyż dzieci uczą się szybciej tego, co się u nich ceni.
2. Zachęcać do manipulowania przedmiotami, co jest podstawą innowacyjności.
3. Uwrażliwiać dzieci na bodźce istniejące w otoczeniu, dzięki czemu

zdobędą dużą ilość informacji, stanowiących niezbędne tworzywo twórczości.

4.Strzec przed narzucaniem sztywnych schematów - wolność, swoboda działania, możliwość wyboru, to istotne elementy twórczości.

5.Wspierać innowacyjne uczenie się przez dzieci i młodzież.

Jakie ćwiczenia rozwijają kreatywność podczas lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie?

Ćwiczenie 1

Rozgrzewka twórcza "Co jest potrzebne do..."

Uczestnicy/uczestniczki siedzą w kole i poszukują odpowiedzi na zadane przez nich pytanie: "Co jest potrzebne do ..."

Warto zastosować na początek lekcji - nawet jako tzw. lodołamacz.

Ćwiczenie 2

"Co to jest?"

Uczniowie/uczennice są podzieleni/podzielone na grupy i redagują "swoją", ciekawą, wręcz zaskakującą definicję podanego, określonego pojęcia związanego z tematyką lekcji.

Polecam na lekcję powtórzeniową lub na lekcję dotyczącą kultury.

Ćwiczenie 3

Myślenie pytajne "Co mnie dziwi?"

Prowadzący/prowadząca prosi uczniów/uczennice, aby na 10 sposobów dokończyli/dokończyły zdanie "Dziwi mnie...". Odpowiedzi powinny być związane z tematyką lekcją lub całego działu.

Wskazane na podsumowanie lekcji.

Ćwiczenie 4

Nauczyciel/nauczycielka odczytuje uczniom/uczennicom fragment wiersza, pieśni, opisu bitwy o tematyce historycznej i prosi ich, aby zapisali jak najwięcej pytań, które przychodzą im do głowy podczas słuchania tekstu.

Ciekawy sposób odchodzenia od stereotypu, że to uczący/ucząca zadaje pytania na lekcji.

Ćwiczenie 5

"Piramida skojarzeń"

Uczniowie/uczennice wraz z nauczycielem/nauczycielką, lub sami wybierają problem, nad którym będą pracować. Pracują kilkanaście minut, aby zgłębić treści i opracować jak najwięcej skojarzeń łączących się z obranym problemem. **Następnie wybierają** 6-8 najbardziej trafnych trafnych skojarzeń z opracowanego wcześniej zbioru i **zapisują** na dole strony w linii. Później **łączą** sąsiednie skojarzenia w pary, znajdują dla nich wspólne skojarzenie i zapisują je w linii wyżej. Tak postępują, aż na szczycie piramidy pozostanie tylko 1 skojarzenie, które będzie łączyło

wszystkie pozostałe. To ćwiczenie jest bardzo przydatne na lekcji wiedzy o społeczeństwie podczas analizy problemów społecznych.

Jak podsumować kreatywność?

W szkole nauczyciel pełni bardzo odpowiedzialną rolę. To on ma wpływ na fakt, czy jego uczniowie są świadomymi i aktywnymi odbiorcami wiedzy,

którą im przekazuje. Dlatego jest on animatorem rozwoju uczniów. Nie powinien "zabijać" w nich twórczego działania. Ciekawym podsumowaniem problemu innowacyjności może być zdanie Kena Robinsona: „ *Kreatywność jest wyjściem poza wyobraźnię, bo wymaga żebyś daną rzecz rzeczywiście wykonywał, a nie tylko myślał o niej*”.

Bibliografia:

1. B. Dobrowolska, Nauczyciel wobec postaw twórczych uczniów., Pedagogiczne uwarunkowania kompetencji zawodowych, Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2009.

2. K. J. Szmidt, ABC kreatywności, Difin S.A., Warszawa 2010.

3. M. S. Szymański, Twórczość i style poznawcze uczniów, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1987.

3. K. W. Vopel, Jak pobudzać kreatywność grupy? Propozycje i ćwiczeń zabaw, Wydawnictwo JEDNOŚĆ, Kielce 2003.